

Antropologia dels sistemes de sexe/gènere

Codi: 101252

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia Social i Cultural	OB	3	1

Professor/a de contacte

Nom: Diana Marre

Correu electrònic: Diana.Marre@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Estel Malgosa Gasol

Laia Narciso Pedro

Prerequisits

No té prerequisits.

Objectius

Assignatura de tercer any del Grau en Antropologia Social i Cultural, s'imparteix durant el primer semestre i forma part de la matèria "Àmbits temàtics generals de l' Antropologia."

Aquesta assignatura:

- Desenvolupa la teoria antropològica i l'anàlisi de la diversitat cultural en els sistemes de sexe/gènere.
- Fa una crítica a l'androcentrisme científic i revisa supòsits, conceptes i teories, incorporant la perspectiva de gènere i la investigació feminista a les ciències socials.
- Aplica el coneixement disciplinari a la identificació i l'estudi de la realitat socio-cultural vinculada als debats actuals sobre gènere.

Això es fa mitjançant l'aproximació a:

- La crítica feminista i l'antropologia: presentació de les revisions empíriques, innovacions teòriques i metodològiques que els estudis de gènere han aportat a l'Antropologia Social i Cultural clàssica: etno-androcentrismes, sexismes i/o masclismes.
- Els canvis de perspectiva i els conceptes fonamentals vinculats: dels estudis sobre la dona universal a les relacions de gènere culturalment diverses.
- Els debats sobre gènere i status. El coneixement i anàlisi de les dicotomies naturalesa/cultura, públic/privat i producció/reproducció, i la seva relació amb les diferències i desigualtats.
- La relació i l'anàlisi de les categories de gènere, classe, "raça" i etnicitat.

OBJECTIUS:

Al finalitzar l'assignatura l'estudiant serà capaç de:

- Identificar variabilitat transcultural dels sistemes de sexe/gènere i conèixer la teoria antropològica vinculada a aquesta qüestió.
- Comprendre les construccions socioculturals vinculades al sexe, gènere i identitat sexual.
- Aplicar el coneixement antropològic a problemes socio-culturals actuals.

Competències

- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar el corpus etnogràfic i teòric de la disciplina amb capacitat d'anàlisi crítica i de síntesi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar teòricament exemples etnogràfics de diversitat cultural en els àmbits de l'educació, el gènere i els sistemes d'inclusió-exclusió.
2. Analitzar un fet d'actualitat des de la perspectiva antropològica.
3. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques.
4. Aplicar els conceptes bàsics de l'antropologia social i cultural a la comprensió de les relacions entre diferents societats i cultures.
5. Identificar la variabilitat sociocultural a través de textos etnogràfics i fonts audiovisuals.
6. Identificar la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, educatius i de gènere, i la teoria antropològica que hi fa referència.
7. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
8. Interpretar els esdeveniments del món actual a partir de la diversitat física, econòmica, social i cultural.
9. Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia.
10. Resumir les característiques d'un text escrit en funció dels propòsits comunicatius.
11. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

Les dones i els homes. Paraules, discursos i construccions hegemòniques.

Conceptes fonamentals: sexe i gènere, gènere i sexualitat, sexe i sexualitat.

La construcció social de l'alteritat femenina. Antropòlogues pioneres feministes.

Antropologia de la dona, antropologia del gènere, antropologia dels sistemes sexe/gènere, antropologia de les masculinitats.

Gènere i corrents clàssiques de l'antropologia: evolucionisme i funcionalisme. Les oposicions binàries de la dominació: natura/cultura.

Gènere i materialisme. Família i societat. Les oposicions binàries de la dominació: públic/privat.

Gènere i treball. Producció/Reproducció. Desigualtat, poder i reconeixement en el treball productiu i reproductiu. Reproducció i globalització.

Sexe, gènere, espais, rituals.

Sexe/raça, gènere/etnicitat, edat, interseccionalitat

Sexe, gènere i violències

Sexe, gènere i cossos

Sexe, gènere i polítiques públiques

Metodologia

Aquesta Guia Docent conté tota la informació relacionada amb l'assignatura, res de la qual podrà modificar-se durant el curs. Aquesta Guia és, per tant, l'únic document a consultar davant qualsevol dubte relacionat amb l'assignatura.

Metodologia

El/la protagonista del procés de ensenyament-aprenentatge és l'estudiant i sota aquesta premissa s'ha planificat una metodologia basada en el treball continuat.

Sobre les sessions:

L'assignatura es desenvoluparà a través de sessions presencials dirigides, supervisades i de treball autònom.

Les sessions presencials es realitzaran sempre amb tot el grup classe i es dedicaran a la presentació dels continguts de l'assignatura per part del professorat i professionals invitats, segons el calendari inclòs en la present Guia Docent, amb la participació activa del grup d'estudiants en el seu anàlisi i discussió, de vegades en grups reduïts pel què aquestes sessions impliquen sempre un treball autònom previ o posterior.

El treball autònom inclou activitats com la lectura i l'estudi comprensiu i analític de textos, el visionat comprensiu i analític de materials audiovisuals, la recerca de referències bibliogràfiques, la recollida de informació, l'observació i l'escriptura, entre d'altres.

Les sessions supervisades seran presencials o virtuals (amb cita prèvia) especialment orientades a contribuir al seguiment de l'assignatura i realitzar les activitats d'avaluació.

Sobre la comunicació:

-La comunicació es realitzarà a través del Moodle.

Sobre les tutories:

- Es suggereix realitzar al menys una tutoria individual durant el primer mes de l'assignatura.

Sobre els treballs escrits

- *Aspectes formals i de format:*

- Tots els treballs escrits han d'entregar-se

A través de Moodle
Identificats amb el NIU
En format Word
Amb el número de pàgina
Indicant el nombre total de paraules

En català, castellà o anglès
Sense errors ortogràfics i/o gramaticals
Amb cites, notes, referències i bibliografia en format APA

- *Continguts:*

-Tota presentació escrita hauria de contenir:

- Resum/Abstract
- Introducció
- Antecedents
- Preguntes
- Descobertes / Arguments / Fonamentació / Discussió: presentació i discussió dels principals punts de la bibliografia treballada en relació amb la/es preguntes. Aquest apartat pot estar organitzat en una o varies seccions.
- Conclusions
- Referències bibliogràfiques en format APA

Aquestes seccions i títols son flexibles, per tant, es pot optar per escollir-ne d'altres que s'adeqüin millor a l'objectiu de proporcionar el major sentit lògic i presentació al treball.

- *Com realitzar-los:*

Qualsevol de les lectures obligatòries, generals o aconsellades, així com qualsevol text acadèmic, pot servir d'exemple per a la realització del treball escrit.

- *Criteris de correcció:*

-Qualitat de la presentació, format, redacció i referències bibliogràfiques en APA

-Comprensió, amplitud i profunditat de l'anàlisi de la bibliografia, presentacions i visionats treballats i la seva relació amb els conceptes de l'assignatura

-Presentació d'un text articulat a través d'una argumentació coherent i fonamentada acadèmicament.

-Vinculació de les presentacions, bibliografies i/o visionats amb exemples etnogràfics provinents de la premsa, la pròpia experiència o l'observació etnogràfica.

- *Escala de qualificació:*

Fins a quin punt s'han aconseguit els objectius assenyalats en els criteris de qualificació?

-0: entrega fora de termini o del Moodle sense justificació degudament acreditada

-1-4,9: entrega no basada en els materials d'anàlisi requerits en cada cas o basada només en una descripció o resum dels materials proposats

-5-6,9: entrega de un text acadèmic articulat basat en els materials proposats

-7-8,9: entrega basada en els materials proposats incorporant materials addicionals o exemples etnogràfics -experiència, premsa, observació-

-9-10: entrega basada en els materials proposats incorporant materials addicionals i exemples etnogràfics -experiència, premsa, observació-

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

Preparació a l'aula d'activitats d'avaluació	2	0,08
Sessions teòriques i pràctiques en gran grup	16	0,64
Visionats i conferències en gran grup	12	0,48
Tipus: Supervisades		
Activitat presencial d'avaluació	1,5	0,06
Tutories individuals i/o grupals (presencials i/o virtuals)	2	0,08
Tipus: Autònomes		
Lectures, anàlisi, preparació i redacció de treballs individuals i grupals i estudi	45	1,8
Observacions, en grup i individuals	10	0,4

Avaluació

-L'avaluació de l'assignatura s'entén com un procés continuat que s'estén durant el període lectiu i es desenvolupa a través de 3 (tres) activitats.

- "Les qualificacions utilitzades seguiran l'escala 0-10 amb un sol decimal".

- "Per considerar superada l'assignatura es necessitarà obtenir una nota mínima de 5,0 com a nota mitjana resultant de les notes obtingudes en cada una de les activitats, considerant el percentatge de cada una d'elles en la nota final".

- Per superar l'assignatura o tenir opció a la re-avaluació s'han de realitzar totes les activitats d'avaluació programades. L'assignatura es considerarà No avaluable, és a dir, amb pèrdua de la regularitat i amb necessitat de nova matriculació, quan no es realitzin totes les activitats d'avaluació programades.

- "Un cop superada l'assignatura, aquesta no podrà ser objecte d'una nova avaluació".

- La programació de les activitats d'avaluació no es podrà modificar una vegada validada i publicada aquesta Guia Docent a menys que hi hagi un motiu excepcional i degudament justificat, en aquest cas es proposaria una nova programació dins del període lectiu corresponent.

- Els que per "assistència a reunions dels òrgans col·legiats de representació universitària o altres motius previstos en les seves respectives normatives" [...] "no poguessin concórrer a algunade les activitats d'avaluació programades, tenen dret a que se'ls programi un dia i hora diferents per a la seva realització".

- Els que participin en les diferents activitats d'avaluació i ho necessitin, rebran una justificació documental d'aquesta participació.

- Els que realitzin qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'una activitat d'avaluació, aquesta i tota l'assignatura es qualificarà amb 0, amb independència del procés disciplinari que es pugui instruir.

- "La qualificació de "No avaluable" en l'acta final d'avaluació implica l'esgotament dels drets inherents a la matrícula de l'assignatura" encara que el "No avaluable" no constarà en l'expedient acadèmic.

- La còpia o plagi, tant en el cas dels treballs com en el cas dels exàmens, constitueix una irregularitat que serà sancionat amb el que preve l'Article 116. Resultats de l'avaluació (Article modificat per Acord de Consell de Govern de 19 de març de 2015)

Activitats d'avaluació

-L'entrega fora de temps o lloc indicats sense justificació deliberadament acreditada obtindrà una qualificació de 0 (zero).

Activitat 1: Comentari (30%)

Participació en classe i entrega durant la setmana següent de la sessió a través del Moodle d'un comentari de 200 paraules sobre cada una de les sessions de treball/anàlisis dels textos de lectura obligatòria.

Activitat 2: Presentació grupal (30%)

Realització i presentació oral a classe d'un màxim de 10 minuts en grups de tres persones d'un treball d'anàlisi d'un mínim de 10 hores de material audiovisual escollit del llistat proposat en aquest Guia Docent i 2 lectures a escollir entre les opcions proposades en aquesta Guia Docent, integrades per una lectura obligatòria i una lectura addicional. Cada opció de lectures podrà ser escollida només per un grup d'estudiants.

Activitat 3: Test (40%)

Test escrit individual a classe sobre el contingut de les sessions, incloent les lectures obligatòries, les ponències i els visionats relacionats.

Sobre la re-avaluació:

-Podran re-avaluar aquells que

-hagin realitzat i entregat a temps i en el lloc indicat les 3 (tres) activitats d'avaluació programades

-hagin obtingut una nota mitjana de les 3 (tres) activitats de un mínim de 3,5

-La re-avaluació constarà d'una única prova i es realitzarà en el dia, hora i lloc programat per la Facultat.

-La nota obtinguda en la re-avaluació constituirà la nota final de l'assignatura.

Els texts entre cometes i la Guia Docent s'han fet d'acord amb la Normativa Acadèmica de la UAB 2015:

https://www.uab.cat/doc/TR_Normativa_Academica_Plans_Nous Títol IV: Avaluació pp.110 -130.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Comentari setmanal de 200 paraules sobre les sessions de treball/anàlisis de les lectures obligatòries i les ponències convidades	30%	28	1,12	2, 3, 5, 6, 8
Presentació a classe de 10 minuts en grups de tres persones sobre 10 hores de material audiovisual i 2 articles	30%	27	1,08	1, 4, 7, 10, 11
Test escrit individual basat en les lectures obligatòries, les ponències invitades i el temari desenvolupat	40%	6,5	0,26	1, 5, 6, 7, 9

Bibliografia

Bibliografia general

Aixelà Cabré, Y. (2005). *Género y antropología social*. Sevilla: Editorial Doble J.

Essed. Ph., Goldberg, T. & Kobayashi, A. (2009). *A companion to Gender Studies*. Oxford: Wiley-Blackwell.

Fausto-Sterling, A. [2000] (2006). *Cuerpos sexuados. La política de género y la construcción de la sexualidad*. Barcelona: Editorial Melusina.

- Héritier, F. (1996). *Masculino/Femenino. El pensamiento de la diferencia*. Barcelona: Ariel.
- Lewin, E. (2006). *Feminist Anthropology. A Reader*. Oxford: Blackwell.
- Lancaster, R. & di Leonardo, M. (eds.) (1997). *The Gender/Sexuality Reader: Culture, History, Political Economy*. London: Routledge.
- Laqueur, T. (1994). *La construcción del sexo. Cuerpo y género desde los griegos hasta Freud*. Madrid: Cátedra/Universidad de Valencia (Serie Feminismos).
- Martín Casares, A. (2006). *Antropología del Género. Culturas, mitos y estereotipos sexuales*. Madrid: Cátedra.
- Moncó, Beatriz. (2011). *Antropología del género*. Madrid: Síntesis.
- Moore, H. [1988] (1991). *Antropología y feminismo*. Madrid: Cátedra.

Bibliografía Obligatoria

- Ortner, S. (1979). ¿Es la mujer con respecto al hombre lo que la naturaleza con respecto a la cultura? En Harris, Olivia y Kate Young, comp., *Antropología y feminismo* (p. 109-131). Barcelona: Anagrama. Acceso online.
- Connell, R.W. (1995). The Social Organization of Masculinity. En *Masculinities* (67-88). Berkeley: University of California Press. [Versión castellana: Connell, R.W. [1995] (1997). La organización social de la masculinidad. En Valdés, T. & Olavarría, J. (Eds.). *Masculinidades. Poder y crisis* (p. 31-49). Santiago de Chile: Isis Internacional / FLACSO Chile. Acceso online]
- Jabardo, M. & Ródenas, B. (2017). Más allá de las dicotomías. Un análisis de la actividad del trenzado en la diáspora senegalesa desde el feminismo negro. *RES*, 26(3): 373-384. Acceso online.
- Marre, D. (2018). El retraso de la maternidad. En Devesa, M., Rodríguez, A., Veiga, A. (eds.), *Ser madre a los 40 (y más allá). Lo que has de saber* (pp. 8-31). Barcelona: Grijalbo / Penguin Random House Grupo Editorial.
- Langarita, J.A. & Mas Grau, J. (2017). Antropología y diversidad sexual y de género en España. Hacia la construcción de una especialidad disciplinaria. *Revista de Dialectología y Tradiciones Populares* LXXII(2):311-334. Acceso online.
- Segato, R. L. (2003). Las estructuras elementales de la violencia. Contrato y estatus en la etiología de la violencia. En *Las estructuras elementales de la violencia. Ensayos sobre género entre la antropología, el psicoanálisis y los derechos humanos* (p. 131-149). Buenos Aires: Universidad Nacional de Quilmes.
- Lombardo, E., & Verloo, M. (2010). La interseccionalidad del género con otras desigualdades en la política de la Unión Europea. *Revista Española de Ciencia Política*, 23, 11-30. Acceso online

Bibliografía recomendada

- Bennett, L. R. & Davies, S. G. (eds.) (2015). *Sex and sexualities in contemporary Indonesia. Sexual Politics, Health, Diversity and Representations*. New York: Routledge.
- Bernstein, E. & Jajobsen J. R. (2012/2013). Introduction. *The Scholar and Feminist Online* 11.1-11.2: Gender, Justice, and Neoliberal Transformations.
- Bourdieu, Pierre. (2008). [La dominación masculina](#). Madrid: Anagrama
- Brodin, K. (2006). Toward a Unified Theory of Class, Race, and Gender. In Lewin E.(ed.). *Feminist Anthropology. A Reader*. (p. 129-146). Oxford: Blackwell.
- Butler, J. [2004] (s/f). El parentesco es de antemano heterosexual? *Debate Feminista* 3-35.
- Castells, M. & Subirats, M. (2008). *Mujeres y hombres. ¿Un amor imposible?* Madrid: Alianza.

Coll-Planas, G. et al. (2008). Cuestiones sin resolver en la Ley integral de medidas contra la violencia de género: las distinciones entre sexo y género, y entre violencia y agresión, *Papers* 87:187-204.

Constable, Nicole. (2009). The Commodification of Intimacy: Marriage, Sex, and Reproductive Labor, *Annual Review of Anthropology* 38:49-64.

Cruz, C. [2006] (2010). Financiación para el desarrollo, género y derechos de las mujeres, En Maquieira, V. ed. *Mujeres, globalización y derechos humanos* (p. 425-476). Madrid: Cátedra.

Faur, E. (2005). Masculinidades y familias. En Di Marco, G. coord. (2005). *Democratización de las familias* (p. 91-110). Buenos Aires: UNICEF.

Fitó, Carme (2010). *Identidad, cuerpo y parentesco. Etnografía sobre la experiencia de la infertilidad y la reproducción asistida en Cataluña*. Barcelona: Bellaterra.

Foucault, M. [1976] (1991). *The History of Sexuality I. La voluntad de saber*. México: Siglo XXI.

Ginsburg, F. (2006). Procreation Stories: Reproduction, Nurturance, and Procreation in Life Narratives of Abortion Activists. En Lewin E. *Feminist Anthropology. A Reader* (p. 235-249). Oxford: Blackwell.

Ginsburg, F. & Rapp, R. (1991). The politics of reproduction, *Annual Review of Anthropology* 20:311-343.

Ginsburg, F. & Rapp, (1995). Introduction. Conceiving the New World Order. En Ginsberg, F. & Rapp, eds. *Conceiving the New World Order: The Global Politics of Reproduction* (p. 1-13). Berkeley: University of California Press.

Héritier, F. (1996). *Masculino/Femenino. El pensamiento de la diferencia*. Barcelona: Ariel.

Inhorn, M. C. & D. Birenbaum-Carmelli. (2008). Assisted Reproductive Technologies and Cultural Change, *Annual Review Anthropology* 37:177-196.

King, Diane E. & Stone, Linda (2010). Lineal masculinity: Gendered memory within patriliney, *American Ethnologist* 37(2):323-336.

Krause, E. L. (2012). "They Just Happened". The curious case of the Unplanned Baby, Italian low fertility, and the "end" of rationality. *Medical Anthropology Quarterly* 26(3):361-382.

Krause E. & De Zordo, S. (2012). Introduction. Ethnography and biopolitics: tracing 'rationalities' of reproduction across the north-south divide. *Anthropology & Medicine* 19(2):137-151.

Lamas, M. (2004). Violencia simbólica, mujeres y prostitución, En Marquina Espinosa, A. (comp.). *El ayer y el hoy: Lecturas de Antropología Política. Volumen II. El futuro* (p. 453-466). Madrid: UNED ediciones.

Lewellen, T. (2006). Género y poder, *Introducción a la Antropología Política*. Barcelona: Bellaterra.

Lombardo, E. & Bustelo, M. [2007] (2009). Los 'marcos interpretativos' de las políticas de igualdad en España y Europa: conclusiones, En Bustelo, M. & Lombardo, E. eds. *Políticas de igualdad en España y en Europa* (p. 161-196). Madrid: Cátedra.

Mahmood, S. [2008] (2011). Teoría feminista y el agente social dócil: algunas reflexiones sobre el renacimiento islámico en Egipto, En Suárez Navas L. & Hernández, R. A. *Descolonizando el feminismo. Teorías y prácticas desde los márgenes* (p. 165-222). Madrid: Cátedra.

Marchesi, M. (2012). Reproducing Italians: contested biopolitics in the age of 'replacement anxiety'. *Anthropology & Medicine* 19(2):171-188.

Markens, S. (2007). *Surrogate Motherhood and the Politics of Reproduction*. Berkeley: University of California Press.

- Markens, S. (2010/2011). Interrogating Narratives about the Global Surrogacy Market. *The Scholar and Feminist Online*, 9.1-9.2: Critical Conceptions: Technology, Justice, and the Global Reproduction Market.
- Marre, D. (2009). Los silencios de la adopción en España. *Revista de Antropología Social* 19: 97-126.
- Mishtal, J. (2014). Reproductive Governance in the New Europe. Competing Visions of Morality, Sovereignty and Supranational Policy. *Anthropological Journal of European Culture* 23(1):59-76.
- Mishtal, J. (2012). Irrational non-reproduction? The 'dying nation' and the postsocialist logics of declining motherhood in Poland. *Anthropology & Medicine* 19(2):153-169.
- Moore, H. [1988] (1991). *Antropología y feminismo*. Madrid: Cátedra.
- Moore, Lisa J. (2002). Extracting Men from Semen. Masculinity in Scientific Representations of Sperm, *Social Text* 73(20): 4, 91-119.
- Morgan, L. & Roberts, E. (2012). Reproductive governance in Latin America. *Anthropology & Medicine* 19(2):241-254.
- Morris, R. (1995). All Made Up: Performance Theory and the New Anthropology of Sex and Gender. *Annual Review of Anthropology* 24:567-592.
- Rorty, R. [1990] (1993). Feminismo y pragmatismo. Presentado en el Ciclo de Conferencias Tanner sobre Valores Humanos en la Universidad de Michigan (7 de diciembre de 1990). Versión castellana de Martha Hernández. Revisada por María Pía Lara. *RIFP* / 2: 37-62.
- Rosaldo, M. (1974). [Mujer, cultura y sociedad: Una visión teórica](#), En Harris, Olivia y Kate Young, comp.. *Antropología y feminismo* (p. 153-181). Barcelona: Anagrama.
- Scott, J. [1986] (1990). [El género, una categoría útil para el análisis histórico](#), En Lamas, Marta Compiladora. *El género: la construcción cultural de la diferencia sexual* (p. 265-302). México: PUEG.
- Stolcke, V. (1996). [Antropología del género. El cómo y el por qué de las mujeres](#), En Prat, J. & A. Martínez (eds). *Ensayos de Antropología Cultural. Homenaje a Claudio Esteva-Fabregat* (p. 335-344). Barcelona: Editorial Ariel.
- Touraine, Alain. (2007). *El mundo de las mujeres*. Barcelona: Paidós.
- Wacquant, LJD. (1995). The Pugilistic Point of View: How Boxers Think and Feel about Their Trade. *Theory and Society* 24(4):489-535.
- Walley Ch. J. (2006). Searching for "Voices": Feminism, Anthropology, and the Global Debates over Female Genital Operations, Lewin E. (2006). *Feminist Anthropology. A Reader* (p. 333-357). Oxford: Blackwell.
- Yanagisako, Silvia J. y Collier, Jane F. (1987), Toward an Unified Analysis of Gender and Kinship, En Collier, Jane F. y Yanagisako, Silvia J. (eds.). *Gender and Kinship. Essays toward a Unified Analysis* (14-50). Stanford: Stanford University Press.
- Zaretsky, Eli (2001). [Bisexualidad, capitalismo y el ambivalente legado del psicoanálisis](#). *New Left Review* 8:92-117.

Visionats recomanats

- Armengou, M. & Belis, R. (2002). Els nens perduts del franquisme, Parte 1, Parte 2, TV3, programa 30 minuts (20 y 27 de enero de 2002).
- Armengou, M. & Belis, R. (2012). Torneu-me el fill!. TV3.
- Armengou, M. & Belis, R. (2015). Els internats de la por. TV3.

Armengou, M. & Belis, R. (2016). Jo també vull sexe! TV3, 60 min. (documentary)

Ashford, M. (2013-2016). Masters of Sex. USA: Round Two Productions, Sony Pictures Television, Timberman-Beverly Productions, 4 temporadas, 46 episodios de 54 min.

Baird, J. and Lahl, J. (2013). Eggsplotation. Pleasant Hill, CA: The Center for Bioethics and Culture.

Barbé, A. (2018). En femme. España, 103 min. (documentary)

Barris, K. (2014-...). Black-ish. USA: ABC Studios / Cinema Gypsy Productions / Principato-Young Entertainment, 4 temporadas, 96 episodios de 20 min.

Bauer, J., Gradus, R., Jones, R., et al. (2017). Hot Girls Wanted: Turned On. USA: Netflix, 1 temporada, 6 episodios de 46 min.

Becerra, C. (2015). Mujeres invisibles. La Plata: CUR.
<https://www.youtube.com/watch?v=FuzqINaCAT4&feature=youtu.be>

Béchar, C. (2015). Loba. España: COMPACTO, 80 min. (documentary)

Bollaín, I. (1999). Flores de otro mundo. España: La Iguana Films / Alta Films S.A, 100min.

Bourdieu, P. La dominación masculina, Parte 1, Parte 2

Butler, J. (2011). Your behavior creates your gender. Big Think, 3 min.

Campos, R. (2017-...). Las chicas del cable. España: Bambú Producciones / Netflix, 1 temporada, 8 episodios de 50 minutos.

Centeno, A. & De la Morena, R. (2015). Yes, we fuck! España, 60 min. (documentary)

Chase, D. (1999-2007). The Sopranos. USA: HBO, 6 temporadas, 86 episodios de 50 min.

Cherry, M. (2004-2012). Mujeres desesperadas. USA: ABC, Cherry Productions, 8 temporadas, 180 episodios de 40 min.

Cohen, B. and Shenk, J. (2016). Audrie & Daisy. Estados Unidos: Netflix, 95 min.

Condon, B. (2004) Kinsey. USA: Fox Searchlight Pictures, 118 min.

Daniels, L. (2009). Precious. USA: Lee Daniels Entertainment / Smokewood Entertainment Group, 105 min.

De Ocampo, I. (2011). Evelyn. España: La voz que yo amo, 96 min.

Dominici, M. (2003). Le clitoris, ce cher inconnu. Francia-Reino Unido; Cats, Dogs Films / Silicone / ARTE France, 60 min. (Documentary).

Fabiánová, D. (2009). La luna en tí. ARTE G.E.I.E. - STV - Ubak Producciones / Avenue B Productions.

Fernández Martorell, M. (2010). ¿No queráis saber por qué las matan? Por nada. España: Canónigo Films, S.A, 84 min.

Fogelman, D. (2016-...). This is Us. USA: Rhode Island Ave. Productions, Zaftig Films, 20th Century Fox Television, 2 temporadas, 36 episodios de 60 min.

Fontaine, A. (2016). Las inocentes [Les innocents]. Francia-Polonia, 100 min.

Ganatra, N., Bangs, L., Adlon, P. et al (2016-...). Better things. USA: 3 Arts Entertainment / Pig Newton, 1 temporada, 20 episodios de 30 min.

Gungor, Mark (2009). Historia de dos cerebros Parte 1, Parte 2, Parte 3, Parte 4

Hooper, T. (2015). The danish girl [La chica danesa]. Regno Unido: Focus Features / Working Title Films, 120 min.

Kelley, D. (2017). Big Little Lies. USA: HBO, 1 temporada, 7 episodios de 60 min.

Kiarostami, A. (2002). Ten. Irán-USA-Francia: Abbas Kiarostami Productions / Key Lime Productions / MK2 Productions / Zeitgeist Films, 91 min.

King, M. (2017). The good fight. USA: CBS Network, 1 temporada, 10 episodios de 60 min.

Kohan, J. (2013-...). Orange is the new black. USA: Netflix / Lionsgate Television, 6 temporadas, 78 episodios de 60 min.

Lahl, J. and Eppinette, M. (2014). Breeders: A Subclass of Women? [Criadoras: ¿Una clase inferior de mujeres?]. Pleasant Hill, CA: The Center for Bioethics and Culture, 52 min.

Lamas, M. (2011). Claves para el análisis de género, Parte 1, Parte 2, Parte 3 Lamas, M. (2011). Los retos del feminismo.

Lehman, Z. (2015-...). Casual. USA: Casual Production. 3 temporadas, 30 episodios de 25 min.

Lewin, B. (2012). The sessions. USA: Fox Searchlight Pictures, 98 min.

Linhart, V. (2007). No se nace mujer, Parte 1 de 5, Parte 2 de 5, Parte 3 de 5, Parte 4 de 5, Parte 5 de 5

Loach, K. (1994). Ladybird, Ladybird. Gran Bretaña: Channel Four Films / Parallax Pictures, 102 min.

Malépart-Traversy, L. (2016). Le clitoris. Montreal: Mel Hoppenheim School of Cinema, 3,17 min. (Animated Documentary)

Manchevski, Milcho (1994). Before the Rain. Gran Bretaña-Francia-Macedonia.

Marre, D. (2011). La encrucijada en los acogimientos y adopciones en España ¿una nueva etapa? Parte 1, Parte 2

Morano, R., Barker, M., Dennis, K., Sigismondi, F. Skogland, K. (2017-...). El cuento de la criada. USA: Hulu / MGM, 2 temporadas, 20 episodios de 60 min.

Nahman, M. Atomised Mothers. A short film about isolation, 'austerity', and the politics of parenthood. Bristol: University of the West of England (UWE), Bristol SPUR grant, 21 min.

Olivier, J. (2016). L'eau sacrée. Belgium, 56 min. (Documentary).

Olsen, M. (2006-2011). Big Love. USA: HBO / Anima Sola Productions / Playtone Productions, 5 temporadas, 53 episodios de 60 min.

Perdomo, A. (2013). Nacidos vivos. Buenos Aires: Grupo de Boedo Films / INCAA, 78 min.

Perdomo, A. (2016). Cada 30 horas. Buenos Aires: INCAA, 73 min.

Price, A. (2010-2013). Borgen. Dinamarca: DK Fiktion, 3 temporadas, 30 episodios de 58 min.

Reyes, F. (2010). En mis tacones. Honduras, 30 min.

RTVE. (2011). Madres de alquiler. Para todos La 2

RTVE. (2012). Todo por un hijo. Comando actualidad.

Sadowska, M. (2017). The Art of Loving: The Story of Michalina Wislocka [El arte de amar]. Polonia: Watchout Productions / TVN / Orange / Agora, 117 min.

Soloway, J. (2014-2017). Transparent. USA: Amazon Studios, 4 temporadas, 40 episodios de 29 minutos.

Stefaniak, J. & O'Loughlin S. This is my body [Este es mi cuerpo].

Swanberg, J. (2016). Easy. USA: Netflix, 8 episodios de 30 min.

Valcárcel, A. La agenda pendiente. 20 min.

Weiner, M (2007-2015). Mad Men. USA: AMC, 7 temporadas, 91 episodios de 45 min.

White, R. (2017). The keepers. USA: Film 45 / Tripod Media. Distribuida por Netflix, 1 temporada, 7 episodios de 60 min.

Willimon, B. (2013-...). House of Cards. USA: Netflix, 5 temporadas, de 65 episodios de 50 min.

Willimon, B.King. M. (2009-2016). The Good Wife. USA: CBS, 7 temporadas, 156 episodios de 45 min.

Yorkey, B. (2017). Por trece razones. USA: Netflix, 1 temporada, 13 episodios de 60 min.

Zbanic, Jasmila (2005). Grbavica. [El secreto de Esma]. Alemania-Austria-Bosnia Herzegovina-Croacia.